

Oorverdovende stilte

Ik zit in de bezoekerskapel van het klooster aan de overkant met de contemplatieve zusters. Tegenover mij zit een in roze met wit geklede zuster in aanbidding voor het altaar van de kerk. We zijn van elkaar gescheiden door een groot hek omdat zij in 'slot' leeft. Ik voel me met haar verbonden door onze gezamenlijke aandacht voor de stilte. Hoewel ik al een aantal dagen in een stilteretraite zit is de stilte op deze plek oorverdovend. Het raakt me diep.

Met Karin heb ik in april een retraite bij Ton Lathouwers gedaan van de Maha Karuna Ch'an club (www.mahakarunachan.be). Maha Karuna betekent groot mededogen, Quan Yin is dan ook hun boegbeeld. Ongeveer 4 keer per jaar komen leden van hun sangha uit Nederland en België bijeen in Limburg: 3 retraites van 5 dagen en 1 lange van 10 dagen. Dit is tegelijk de kern van hun samenzijn als sangha naast hun regionale bijeenkomsten. We zijn te gast bij een klooster voor gepensioneerde zendingzusters.

Ze zijn met nog ongeveer 90 zusters in een enorm groot gebouw met ingebouwde kerk. Steyl (bij Venlo) is van oorsprong een kloosterdorp met 3 (Duitse) kloosters en een speciaal aangelegd stiltepark. In de glorie tijd zaten er 1000 zusters en broeders. De overgang is groot na onze BCH-retraite van vorig jaar in het sobere Benedictijnerklooster in Doetinchem. Hier grote gebouwen, 2 kapellen en een kerk, uitgestrekte tuinen en ontelbaar veel beelden van met name Maria.

Ton Lathouwers is al 80 jaar. Een aimabele man met oprechte aandacht voor alle personen. Hij rust veel maar probeert bij zoveel mogelijk meditaties aanwezig te zijn. De kinhin (loopmeditatie), die hier in tamelijk hoog tempo gaat, probeert hij zo goed mogelijk bij te benen. Elke dag geeft hij een teisho, een lezing, met een bepaald thema. Je ziet dat het hem allemaal goed doet. Hij wordt ondersteund door een vast team van organisatoren, ze hebben een goed lopend systeem.

Volgens mij kun je de Maha Karuna Ch'an typeren als Chinese zen. Het heeft deels de formele Japanse geregelheid van de zen. De meditaties en de maaltijden beginnen strikt op tijd, het tijdschema wordt strak gehanteerd. Er wordt veel gebogen/gegroet voor schrijn, zitplek en eten. Er zijn allerlei gongsignalen, ieder met hun eigen betekenis. Anderzijds is er de lossere Chinese invulling. De groep staat open voor iedereen. Elke dag mag iemand anders de meditatiegongen bedienen en de loopmeditatie voorgaan. Dit wordt geacht afwisselend door gevorderden, maar ook beginners, mannen en vrouwen gedaan te worden. Dit gaat gewenning tegen en houdt je alert.

Ook is Lathouwers voorstander van rituelen. Die kunnen je helpen op een niet-mentale manier toegang tot het hart te krijgen. In onze westerse cultuur zijn we hier niet zo goed in volgens hem. Zo was er een ritueel rond de 'her-innening' van de overledenen en werden er sutra's gereciteerd en gezongen. Ook hier weer, ervaren zanger of niet, ➔

Sutra van Quan Yin (enkele fragmenten)

Als iemand gered kan worden door een Boeddha of een Bodhisattva, dan zal Zij die gestalte aannemen...

Als iemand gered kan worden door een leek, dan zal Zij die gestalte aannemen.

Als iemand gered kan worden door een kind, dan zal Zij die gestalte aannemen.

Als iemand gered kan worden door een hoog bejaarde, dan zal Zij die gestalte aannemen...

Als iemand gered kan worden door een overtuigd atheïst, dan zal Zij die gestalte aannemen...

Als iemand gered kan worden door de meest verlorenen, dan zal Zij die gestalte aannemen.

Refrein:

Hoe talloos de levende wezens ook zijn,
ik beloof ze te bevrijden

iedereen doet zo goed mogelijk, vierstemmig, mee. Het zingen raakt me inderdaad op een wonderlijke wijze. Het gezamenlijke gestuntel in combinatie met de oprechte intentie levert toch iets moois. Ook in zijn lezing weet Ton Lathouwers me direct, van hart tot hart, te raken. Het doet me terugdenken aan de tijd dat we op BCH zijn boek 'Meer dan een mens kan doen' behandelden. Voor de teksten in het boek liep ik niet echt warm. Totdat ik een gefilmd portret van Ton Lathouwers (van de BOS: 'Het lege scherm') bekeek. Het roerde me en ik voelde een sterke herkenning. Dat vind ik Ton Lathouwers sterke kant, hij weet je op de één of andere manier direct in je essentie aan te spreken, het lukt hem je hoofd buiten spel te zetten.

Dokusan, het dagelijkse persoonlijke gesprek met de meester, krijgt ook een losse invulling, de zogenaamde 'mutual inquiry', omdat Lathouwers al die gesprekjes niet meer allemaal zelf wil of kan doen. Gelijkwaardigheid is een belangrijke voorwaarde voor een ontmoeting van hart tot hart. Iedereen kan je leraar zijn, dus vraag zelf één van je medebeoefenaars en bespreek je beoefening met hem of haar. Dit sluit heel goed aan bij de mooie sutra van Quan Yin, die ik nog niet kende en die we gezamenlijk zongen.

Er wordt gemediteerd in blokjes van 30 minuten zazen (zitmeditatie), 10 minuten kinhin en 30 minuten zazen. En dat 6 keer per dag. Als je veel wilt mediteren kom je hier goed aan je trekken. Maar er is geen enkele vorm van inhoudelijke begeleiding door een voorganger. Geen ademhalingsmeditatie, geen metta bhavana, geen thema, geen opdracht, geen geleide meditatie. Gewoon zitten in stilte. Dat zijn we vanuit BCH niet echt gewend. In het begin is het dan ook even inkomen. Maar ik pak per sessie zelf een thema dat het eerst in me opkomt en richt mijn aandacht daarop. Na een tijdje kan ik het regelmatig allemaal loslaten en kan ik ook echt zitten met 'nix'.

De eerste avond heb ik gelijk het gevoel dat deze club serieus met de meditatie bezig is. De meditaties voelen heel aandachtig, er wordt weinig bewogen en het is erg stil. Misschien voelt het zo krachtig omdat we met minimaal 70 mensen! tegelijk zitten te mediteren. 70 neuzen die min of meer dezelfde kant op staan, dat merk je blijkbaar wel. Buiten de zendo (meditatieruimte) is deze groep jammer genoeg wat slordig met de stilte. Er wordt veel gemummeld en bijgekletst. Niet zo heel vreemd als ze elkaar maar een aantal keer per jaar zien. Ook helpt het niet dat er halverwege, vlak voor het weekend een wisseling van ongeveer 20 mensen is. Weer veel afscheid, begroetingen en bijkletsen. Je zou verwachten dat ze een apart sociaal moment zouden inlassen, daar is duidelijk behoefte aan.

Dit was een retraite die me op verschillende manieren geroerd heeft. De week erna heb ik heimwee. Ik mis mijn roze zuster en de stilte.

Wim